

VINERI • 29 NOIEMBRIE 2013 • ANUL LXIII NR. 48

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Bust și părțile din moaștele Sf. Ier. Andrei Șaguna
O declarație de dragoste către poporul român
Limba este memoria noastră...

CALENDAR ORTODOX

2 decembrie, luni, Ț) Sf. Prooroc Avacum; Sf. Mc. Miropi.
3 decembrie, marți, Ț) Sf. Cuv. Gheorghe de la Cernica și
Căldărușani; Sf. Prooroc Sofonie.
4 decembrie, miercuri, Ț) Sf. Mare Mc. Teodor, arhiepiscopul
Alexandriei.
5 decembrie, joi, Ț) Sf. Cuv. Sava cel sf.; Sf. Mc. Anastasie.
**6 decembrie, Ț) vineri, Sf. Ier. Nicolae, arhiepiscopul Mirelor
Lichiei.**
7 decembrie, sâmbătă, Ț) Sf. Mc. Filoteia de la Curtea de Argeș.
8 decembrie, duminică, Ț) Sf. Cuv. Patapie; Sf. Ier. Sofonie, ep.
Ciprului; Sf. Ap. Cezar, Tihic și Onisifor. Duminica a 27- după
Rusalii, Tămăduirea femeii gârbove).

10 vorbe pe săptămână

BASTARD – 1. Copil nelegitim; bitang. 2. Plantă sau animal
rezultat din încrucișarea a două specii deosebite; corcitură. – Din
it. bastardo = FATTYÚ, KORCS

CREZARE – 1. Încredere. – Expr. A da crezare (cuiva sau la ceva)
= a se încrede, a crede pe cineva pe cuvânt. 2. (Inv.) Credință. –
Crede + suf. -are = HITEL, BIZALOM

DECLARAȚIE – 1. Mărturisire, afirmare deschisă a unor convin-
geri, opinii sau sentimente; ceea ce afirmă cineva cu un anumit
prilej. 2. (În sintagma) Declarație de război = încunoștințare prea-
labilă și oficială făcută de un stat către alt stat cu privire la înce-
perea războiului împotriva acestuia. – Din fr. déclaration, lat.
declaratio, -onis = NYILATKOZAT, KIJELENTÉS; VALLOMÁS

FILANTROPIE – Acțiune de binefacere întreprinsă în folosul oa-
menilor săraci. – Din fr. philanthropie = EMBERSZERETET

INVESTIGAȚIE – Cercetare, studiere minuțioasă, efectuată siste-
matic, cu scopul de a descoperi ceva. – Din fr. investigation, lat.
investigatio = KUTATÁS, VIZSGÁLAT

LEGISLAȚIE – Totalitatea legilor unei țări sau ale unui domeniu
juridic. – Din fr. législation, lat. legislatio = TÖRVÉNYHOZÁS

MOAȘTE – (În religia creștină) Rămășițele mumificate din corpul
unei persoane considerată sfântă; p. ext. veșmânt, parte de veș-
mânt sau orice alt obiect care a aparținut unei astfel de persoane
(și căreia i se atribuie puteri supranaturale). – Din sl. mošti =
EREKLYE

SIMPOZION – 1. (În antichitate) Continuare a unui banchet cu
cântece, dansuri și discuții variate. 2. Discuție organizată, pe
baza unor scurte expuneri asupra unei teme literare, filozofice,
științifice etc. de actualitate, purtate de câțiva vorbitori în fața și
cu participarea publicului. – Din ngr. simpósion, germ. Symposion
= SZIMPOZION

SPORADIC – Care apare, care se manifestă pe ici, pe colo sau
din când în când; lipsit de continuitate; distanțat, rar; împrăștiat,
dispersat, răzleț, izolat; întâmplător. – Din fr. sporadique =
SZÖRVÁNYOS, ELSZÓRT

SUPĂRĂCIOS – 1. Care se supără ușor, care nu știe de glumă;
susceptibil; iritabil, irascibil. 2. (Rare) Care pricinuiște supărare;
neplăcut. – Supăra + suf. -ăcios = SÉRTŐDÉKENY

ROMÂNIA
Ministerul Afacerilor Externe
Departamentul Politici pentru
Relația cu Românii de Pretutindeni

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul parțial
al Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici
pentru Relația cu Românii de Pretutindeni / Conținutul
acestei reviste nu reprezintă poziția oficială a DPRRP

Jula

Sărbătoarea hramului
Catedralei Episcopale
din Jula

Manifestările prilejuite de hramul Catedralei Episco-
pale din Jula, închinată Sfântului Ierarh Nicolae, Arhie-
piscopul Mirelor Lichiei și Făcătorul de Minuni, se vor
desfășura în perioada 5–6 decembrie, la Jula.

Programul manifestărilor va cuprinde, în data de 5
decembrie, un Concert de colinde, oferit elevilor și tutu-
ror participanților de Corul „Koinonia”, în sala festivă a
Liceului „Nicolae Bălcescu” din Jula, cu începere de la
ora 12.00, urmat de împărțirea cadourilor de Moș Nico-
lae pentru toți copiii și elevii de la Grădinița, Școala Ge-
nerală și Liceul Românesc din Jula. Seara, la ora 18.00,
în Biserica „Sfânta Cuvioasă Parascheva” din Jula – Ora-
șul Mic Românesc se va săvârși slujba vecerniei.

În Ziua de prăznuire a Sfântului Ierarh Nicolae, pe 6
decembrie, Sfânta Liturghie Arhierească se va celebra în
Parohia Jula-Mică, cu începere de la ora 9.30, urmată de
tradiționala serbare închinată Sfântului Ocrotitor al Ca-
tedralei Episcopale din Jula și oferită de copiii de la gră-
dinița și școala generală din Jula.

Manifestările prilejuite de sărbătoarea hramului Ca-
tedralei Episcopale din Jula, din acest an, se înscriu și în
cadrul Proiectului European Transfrontalier, legat de crea-
rea condițiilor pentru dezvoltarea turismului religios în
zona județelor Bichiș din Ungaria și Arad din România
și înaintat în comun de Episcopia Ortodoxă Română din
Ungaria, Arhiepiscopia Aradului și Fundația publică pen-
tru dezvoltarea localității Otlaca-Pustă.

A.B.

Programul De Cooperare
Transfrontalieră
Ungaria-România 2007-2013

Uniunea Europeană
Fondul European de Dezvoltare Regională

Două țări, un scop, succes comun!

Încheierea ediției: marți, ora 18.00

Poza săptămânii

Cei mai sărguincioși învățăcei la limba română

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică
pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia româ-
nească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Dansul fetelor din Micherechi, în fustițe tricolore
(foto: Ana Cioca)

Seghedin

Concert
de colinde
al Corului
„Pro Musica”

Ca o primă colaborare
cu Fundația „Pentru Muzi-
că” din Jula, ICR Budape-
sta – Filiala Seghedin orga-
nizează în data de 6 de-
cembrie, cu începere de la
ora 18.00, la sediul ICR din
Seghedin, un concert de
colinde românești susținut
de Corul „Pro Musica” din
Jula, condus de tânărul di-
rijor arădean Adrian Bughi.
Amplul repertoriu al coru-
lui este alcătuit din colinde
românești, precum și din
lucrări de muzică biseri-
cească ortodoxă.

Mai amintim că în pro-
gramul de iarnă al Corului
„Pro Musica” este prevăzut
și tradiționalul concert de
colinde, ce va avea loc în
seara zilei de 22 decembrie,
la Jula, la sediul Uniunii Cul-
turale a Românilor din
Ungaria.

A.B.

Scrieți-ne
la adresa:
foaia@foaia.hu

În prag de 30 noiembrie, Ziua Românilor de Pretutindeni și 1 Decembrie, Ziua Națională a României am căutat să scriu rânduri frumoase, demne atmosferei de sărbătoare, despre istoria, limba, cultura, valorile noastre românești. Recitindu-mi însă scrierile din anii anteriori, publicate în prag de 1 Decembrie, mi-am dat seama că am scris deja de mai multe ori de ce e importantă această zi de sărbătoare pentru toți românii din lume. Inclusiv pentru noi, românii din Ungaria, care trăim în afara granițelor actuale ale statului român. Această zi este și trebuie să fie un simbol al unității poporului român, oriunde se găsește el pe acest pământ. 1 Decembrie este o zi din an, când toți, într-un gând, trebuie să fim mândri de neamul din care facem parte. Nimeni, însă, în toată istoria acestui neam cred că nu a scris mai frumoase rânduri, nu a exprimat mai înălțătoare gânduri la adresa poporului român ca Regina Maria. Ea este cea care a fost încoronată, în 1922, alături de soțul său, Regele Ferdinand întregitorul, fiind primii regi ai statului numit România, după Marea Unire de la Alba Iulia. Testamentul Reginei Maria este cea mai sinceră declarație de dragoste către poporul român care a fost exprimată vreodată. Ne alăturăm acestor gânduri nobile zicând: La mulți ani, România! La mulți ani, români! (E.S.)

Țării mele și Poporului meu,

Când veți ceti aceste slove, Poporul meu, eu voi fi trecut pragul Tăcerii veșnice, care rămâne pentru noi o mare taină. Și totuși, din marea dragoste ce ți-am purtat-o, aș dori ca vocea mea să te mai ajungă încă odată, chiar de dincolo de liniștea mormântului.

Abia împlinisem 17 ani, când am venit la tine; eram tânără și neștiutoare, însă foarte mândră de țara mea de baștină, și am îmbrățișat o nouă naționalitate m-am străduit să devin o bună Româncă. La înce-

ÎN LOC DE EDITORIAL

Declarație de dragoste către poporul român

put n-a fost ușor. Eram străină, într-o țară străină, singură între străini. Dar prea puțini sunt aceia cari se reculeg să cugete cât de grea este calea, pe care o Principesă străină trebuie s-o parcurgă ca să devie una cu noua țară în care a fost chemată. Am devenit a voastră prin bucurie și prin durere. Privind înapoi e greu de spus ce a fost mai mare: bucuria ori durerea? – cred că bucuria a fost mai mare, dar mai lungă a fost durerea.

Nimeni nu e judecat pe drept cât trăiește: abia după moarte este pomenit sau dat uitării. Poate de mine vă veți aminti deoa-rece v-am iubit cu toată puterea inimei mele și dragostea mea a fost puternică, plină de avânt: mai târziu a devenit răbdătoare, foarte răbdătoare.

Mi-a fost dat să trăiesc cu tine, Poporul meu, vremuri de restriște și vremuri de mari îndepliniri. Pentru un timp mi-a fost dat să-ți fiu călăuză, să-ți fiu inspiratoare, să fiu aceea care a păstrat flacăra vie, aceea care a devenit centrul de îndârjire în zilele cele mai negre.

Aceasta ți-o pot spune astăzi căci nu mai sunt în viață. În acele zile mi-ai dat un nume ce mi-a fost drag; m-ai numit „Mama tuturor” și aș vrea să rămân în amintirea ta aceea care putea totdeauna să fie găsită în clipele de durere sau pericol. A venit mai târziu o vreme când m-ați negat, dar aceasta este soarta mamelor, am primit aceasta, și v-am iubit mai departe, cu toate că nu vă puteam ajuta așa de mult ca în zilele când credeai în mine. Dar aceasta e uitată.

Atât timp am fost în mijlocul tău, încât mi se pare, abia cu puțință că trebuie să te părăsesc; totuși, orice om ajunge la capătul drumului său.

Eu am ajuns la capătul drumului meu. Dar înainte de a tăcea pentru veșnicie vreau să-mi ridic, pentru ultima dată, mâinile pentru o binecuvântare.

Te binecuvântează, iubită Românie, țara bucuriilor și durerilor mele, frumoasă țară, care ai trăit în inima mea și ale cărei cărări le-am cunoscut toate. Frumoasă țară pe care am văzut-o întregită, a cărei soartă mi-a fost îngăduit să o văd împlinită. Fii tu veșnic îmbelșugată, fii tu mare și plină de cinste, să stai veșnic falnică printre națiuni, să fii cinstită, iubită și prețuită.

Am credința că v-am priceput: n-am judecat, am iubit...

Niciodată nu mi-au plăcut formele și formulele, nu prea luam uneori seamă la cuvintele ce le rosteam. Am iubit adevărul și am visat să trăiesc în lumina soarelui, însă fiecare trăiește cum poate nu cum ar dori. Dar când îți vei aminti de mine, Poporul meu, gândește-te ca la una care a îndrăgit viața și frumusețea, care a fost prea cinstită ca să fie cu băgare de seamă, prea miloasă să fie învingătoare, prea iubitoare ca să judece.

N-am nici o avuție să vă las, ceea ce cu atâta mărînimie mi-ați dăruit am cheltuit între voi: am înfrumusețat acele locuri unde

mi-a fost dat să trăiesc. Dacă toate cele frumoase îți vor aminti de mine atunci voi fi în deplin răsplătită de dragostea ce ți-am dăruit-o, fiindcă frumosul mi-a fost un crez.

Am redeșteptat la o viață nouă micul castel părăsit de la Bran, dar Tenha-Juva (Balcicul) a fost locul cel înfăptuit, acolo mi-a fost dat să fac din vis adevăr, și fiindcă aceasta a însemnat pentru mine mai mult decât ași putea tălmăci vreodată, am cerut fiului meu Regele Carol II ca inima mea să fie adusă și așezată la Stella Maris, biserica ce am clădit-o la marginea mării.

Cu trupul voi odihni la Curtea de Argeș lângă iubitul meu soț Regele Ferdinand, dar doresc ca inima mea să fie așezată sub lespezile bisericii ce am clădit-o. În decursul unei lungi vieți atâția au venit la inima mea încât moartă chiar, aș dori să mai poată veni la ea de-a lungul potecii cu crini ce mi-a fost mândria și bucuria. Vreau să odihnesc acolo în mijlocul frumuseților făurite de mine, în mijlocul florilor ce le-am sădit. Și cum acolo se găsește inima

mea eu nu vreau să fie un loc de jale ci dimpotrivă de pace și de farmec cum a fost când eram în viață. Încredințez copiii mei, inimei Poporului meu, fiind muritori pot greși, dar inimile lor calde așa cum a fost a mea: iubiții și fiți folositori unul altuia căci așa trebuie să fie.

Și acum vă zic rămas bun pe veci: de acum înainte nu vă voi putea trimite nici un semn: dar mai presus de toate amintește-ți, Poporul meu, că te-am iubit și că te binecuvântează cu ultima mea suflare.

Necunoscând vremea ce-mi este hărăzită pe pământ hotărâsc prin acest testament ultimele mele voințe. Binecuvântează Țara, pe copiii și nepoții mei. Rog pe copiii mei să nu uite niciodată că încrederea în Dumnezeu este o călăuză în fericire și mângâiere în suferință. Îi rog să fie uniți, să susție Țara și să se susție între ei. Îi mai rog să se supui fără discordul ultimelor mele voințe.

Iubirea mea de Mamă pentru ei este aceeași și dacă dispun de partea disponibilă numai în favoarea unuia din ei, este numai pentru că este mai lipsit de nevoile vieții...

Aș fi vrut să pot lăsa mai multe iubite mele Țări în semn de dragoste necurmată ce i-am purtat și pe care o las izvor nesecat moștenitorilor mei.

Dorința mea fierbinte ar fi fost să înalț o biserică mică pe fostul front de la Onești și să înființez un cămin cu numele meu pentru studentele de la Universitatea din Iași, ca amintire a zilelor grele petrecute acolo în timpul marelui război pentru întregirea neamului.

Resimt o vie întristare că modesta mea avere, datorată generozității iubitului meu soț Regele Ferdinand, și redusă încă prin greutatea din ultimul timp nu-mi îngăduie să fac binele ce aș dori.

Iert pe cei cari m-au făcut să sufăr. Rog pe cei cărora involuntar le-aș fi greșit să mă ierte căci nu am voit să fac rău nimănui. (...)

Acest testament a fost făcut scris, datat și semnat cu mâna mea la Tenka – Juvah, Balcic, astăzi Joi 29 iunie 1933.

MARIA,
Regina României

Omul de care se folosește Dumnezeu

„Anii vieții noastre se ridică la șaptezeci de ani, iar, pentru cei mai tari, la optzeci de ani.” (Psalmul 90:10).

Aceste cuvinte și vocea blândă, dar hotărâtă și clară a fratelui pastor Dumitru Rus probabil că sună și azi în urechile multor ascultători în timp ce dânsul predica evanghelia la înmormântări. Acum iată că a sosit momentul în care Dumnezeu l-a chemat acasă. La vârsta de aproape 93 de ani, socotit mai tare decât cei mai tari, a plecat la Domnul. Da, acestea sunt cuvintele potrivite cu care putem descrie plecarea lui din mijlocul nostru, „a plecat la Domnul”, Căruia i-a fost un slujitor credincios din tinerețea sa.

Viața de slujire

Conștient de chemarea cerească și-a împlinit menirea. Din momentul în care s-a întors la Domnul, prioritatea lui supremă a fost să-l cunoască și să-l urmeze pe Cel ce i-a dăruit o viață nouă. La vârsta de 25 de ani, în anul 1946, i s-a împlinit dorința. Și-a început studiile la Seminarul Baptist din Budapesta, unde a primit pregătirea de pastor. În 1949 a fost chemat să păstorească bisericele baptiste din Sarkad și Micherechi. Iar mai târziu a slujit ca pastor la Chitighaz, Cenadul Unguresc și Pusta-Otlăcii. După ieșirea lui la pensie, la un moment dat avea 11 localități în care slujea ca pastor.

Viața lui de slujire a însemnat, în primul rând, predicarea evangheliei de la amvon, fie la un număr mai mare de ascultători, fie la doar câteva persoane adunate împreună spre ascu-

tarea Cuvântului lui Dumnezeu. Iar altădată a însemnat vizite la bolnavi, în casele lor sau la spital. A fost omul care s-a bucurat cu cei ce se bucură și a plâns cu cei ce plâng. A fost nelipsit de la biserică. Participarea la serviciile de închinare pentru dânsul nu a fost din simț de răspundere. Dimpotrivă, fiecare ocazie petrecută în părtășie cu copiii lui Dumnezeu i-a fost o desfătare. Aceasta a devenit și mai clar din faptul că atunci când a ieșit la pensie nu s-a retras.

Prioritatea supremă

„Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu și neprihănirea Lui, și toate aceste lucruri vi se vor da pe deasupra.” (Matei 6:33).

Este normal ca acesta să fie principiul de bază al fiecărui credincios, dar mai ales al celor chemați să fie lideri ai poporului lui Dumnezeu. Când cineva pleacă

la cele veșnice, adeseori ne punem întrebarea: „Ce moștenire a lăsat în urmă?” De data aceasta, moștenirea noastră este nemăsurabilă. Viața unui pastor nu este totdeauna fără dificultăți. În timp ce alții luptă ca să creeze condiții mai bune de trai pentru familiile lor, un pastor nu-și poate permite să lase turma pentru niște avantaje materiale. Totuși trebuie să poarte grijă și familiei sale. Fratele Rus a fost un exemplu de urmat în privința aceasta pentru toți cei ce vor să trăiască o viață dedicată slujirii lui Dumnezeu. Ochii lui au fost totdeauna îndreptați spre Marele Păstor al oilor în care și-a pus nădejdea și care i-a purtat de grijă și lui. E adevărat că

nu a fost totdeauna ușor, dar în vremuri de necaz a găsit adăpost la Domnul.

Un aspect al vieții sale merită neapărat să fie menționat, și anume, dragostea lui de oameni, în mod special dragostea față de credincioși. Nimic nu a avut mai mare valoare în ochii lui decât să poarte grijă de turma care i-a fost încredințată. Însă tot atât de pasionat a fost și față de cei necredincioși ca să le arate calea spre Dumnezeu. În predicile lui, adesea ne povestea cum în timp ce călătorea cu trenul spre locul unde avea să slujească, stătea de vorbă cu unii și le vorbea despre credința în Isus. Așa cum spunea în repetate rânduri „de la păstor de oi am devenit

păstor de suflete și am rămas un astfel de slujitor toată viața.”

Un om de caracter

Viața lui a fost o viață marcată de umilință și blândețe. Nu este prea ușor să ne imaginăm că un astfel de om putea avea și dușmani. Totuși uneori și dânsul a trebuit să sufere necazuri, mai ales din pricina unor oameni răutăcioși, dar niciodată nu s-a plâns. S-a lăsat condus de principiul dragostei așa cum ne învață Isus: „Dar Eu vă spun: să nu vă împotriviți celui ce vă face rău, ci, oricui te lovește peste obrazul drept, întoarce-i și pe celălalt.” (Matei 5:39). Astfel și-a purtat crucea cu demnitate.

În amintirea noastră rămâne fața veselă a unei persoane care l-a iubit pe Domnul și și-a pus nădejdea în El. Umorul lui la timpul potrivit a produs zâmbet pe fețele multora, dar în același timp a știut și să mângâie pe cei întristați și împovărați. A fost iubit și apreciat de mulți, în familia sa, în bisericile unde a slujit și de tovarășii lui în slujirea de pastor.

Să ascultăm de îndemnul: „Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, cari v-au vestit Cuvântul lui Dumnezeu; uitați-vă cu băgare de seamă la sfârșitul felului lor de viață.” (Evrei 13:7).

Ioan Hodojo

De la păstor de oi...

...la păstor de suflete (Micherechi, 1984)

Bust și părțile din moaștele Sf. Ierarh Andrei Șaguna, în Ungaria

Sâmbătă, 23 noiembrie, în Parohia ortodoxă română din Apatu a avut loc un eveniment cultural-religios în cinstea Sfântului Ierarh Andrei Șaguna. La eveniment a participat, alături de patru ierarhi ai Sinodului Bisericii Ortodoxe Române, și Înaltpreasfinția Sa **Laurențiu Streza**, Mitropolitul Ardealului. La festivitate au luat parte mulți români din Oradea, Zalău și Carei, însă foarte puțini români din Ungaria. În curtea parohiei din Apatu, *pr. paroh Origen Sabău*, a fost dezvelit și binecuvântat bustul mitropolitului Andrei Șaguna, ca semn de aleasă prețuire și cinstire pentru tot ceea ce a făcut pentru românii din Ungaria și Transilvania.

Programul de la Apatu a început cu dezvelirea bustului, după care în curtea bisericii a fost oficiată o slujbă de Te Deum la care alături de Mitropolitul Ardealului au luat parte *PS Siluan*, Episcopul românilor ortodocși din Ungaria, *PS Sofronie*, Episcopul Oradiei, *PS Nicodim*, Episcopul Severinului și Strehaiei, și *PS Paisie Lugojanul*, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Timișoarei. ÎPS Mitropolit Laurențiu a adus în dar, Catedralei Episcopale din Iula și bisericii parohiale din Apatu, cu gramată, două racle cu părțile din moaștele Sfântului Ierarh Andrei Șaguna, care a fost canonizat de Biserica Ortodoxă Română în 2011, fiind pomnit în fiecare an în ziua de 30 noiembrie, odată cu Sfântul Andrei, ocrotitorul României. Moaștele au fost aduse de la Catedrala Mitropolitană din Sibiu și au fost oferite comunității românilor din Ungaria pentru ca sfântul să fie aici

permanent, ocrotitor și mijlocitor credincioșilor care se ostensează să-l mărturisească pe Hristos și să-și ducă viața după rânduielile Bisericii ortodoxe.

După dezvelirea bustului, manifestarea a continuat cu un simpo-

zion. A fost omagiată personalitatea lui Andrei Șaguna de către ÎPS Laurențiu Streza, Mitropolitul Ardealului, care a evocat și fragmente din testamentul lui Șaguna, testament care se încheie cu următoarele cuvinte: „Fiți pe pace, aveți-vă bine, nu vă sfădiți!”

PS Siluan, care în calitate de gazdă a fost și moderatorul întâlnirii, a punctat cele mai importante aspecte din viața lui Șaguna și și-a exprimat bucuria și recunoștința pentru realizarea amplasării bustului, mulțumind totodată Ministerului Afacerilor Externe al României.

(Continuare în pag. a 12-a)

Expoziția „Icoana din fereastră”, la Budapesta

Miercuri, 4 decembrie, cu începere de la ora 18.00, Institutul Cultural Român din Budapesta organizează în sălile de expoziție din str. Izsó nr. 5 vernisajul expoziției „Icoana din fereastră”, realizată de Grupul de Artă Religioasă „Deisis” din Târgu-Mureș.

Plecând de la sugestiile de simbolistică teologică, „icoana – fereastră între cer și pământ”, Gru-

pul de Artă Religioasă „Deisis” a valorificat în sens real ferestrele caselor, pentru a configura în compoziții tematice coerente icoane.

Constituirea Grupului de artă religioasă „Deisis” la Târgu-Mureș a marcat o cotitură decisivă în promovarea valorilor artei bisericești. În proiectele lor, artiștii au reunit și au valorificat tradiția iconografică în forme de exprimare

tematică sau compozițională, fără ruperea de canon sau de rigorile picturii de icoane.

Marcel Naste a venit cu notele sale personale, atât în încercările de interpretare a formelor iconografice bizantine, cât și în ciclul de „Prapuri” – o valorificare inspirată a semnelor crucii ca purtător de biruință. Pe de altă parte, Klára Balázs a descoperit energii creatoare dincolo de profesiunea ei, remarcându-se în pictura de icoane pe sticlă prin acuratețe cromatică și inventivitate compozițională, pe spații mari, dar păstrând rafinamentul în detalii.

Pornind de la succesul expoziției de icoane „Schimbarea la față – tradiție și modernitate”, organizată la Biblioteca Națională din București în 2012, ICR Budapesta i-a invitat pe reprezentanții Grupului de Artă „Deisis”, Marcel Naste și Klára Balázs, să expună o selecție de 40 de lucrări (icoane pe sticlă, prapuri) la sediul ICR Budapesta. Expoziția va putea fi vizionată până la 30 decembrie 2013.

Pe scurt...

OTLACA-PUȘĂ

În perioada 25 noiembrie–1 decembrie, la Otlaca-Pușă se desfășoară tabăra de iconografie pentru copiii de la școlile generale din comunitatea românească. Manifestarea face parte dintr-un proiect european legat de dezvoltarea turismului religios în zona județelor Bichiș din Ungaria și Arad din România, înaintat în comun de Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria, Arhiepiscopia Aradului și Fundația publică pentru dezvoltarea localității Otlaca-Pușă și realizat în cadrul Programului de Cooperare Transfrontalier Ungaria-România 2007–2013. Coordonatorul taberei este *pr. Cosmin Pop*, pictor de icoane pe sticlă, iar pedagogi însoțitori la tabără sunt *pr. Ionuț Negru* și pedagogul Lászk Györgyné.

MICHERECHI

Oastea Domnului din Micherechi organizează la acest sfârșit de săptămână, în zilele de 29, 30 noiembrie și 1 decembrie un program duhovnicesc. În prima seară, tenorul Costel Busuioc și corul Iglesia din Timișoara va susține un concert la Adunarea Oastei Domnului, cu începere de la ora 17.00. În zilele de sâmbătă și duminică vor sluji alături de *PS Siluan*, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria și frați ostași din Bucium și Târgu Lăpuș. Programul duhovnicesc de sâmbătă seara va avea loc cu începere de la ora 17.00, iar duminică de la ora 16.00.

BICHIȘCIABA

Membrii Autoguverării Românești din Bichișciaba au hotărât la ultima ședință din luna noiembrie despre persoana care va primi în acest an distincția „Pentru românii din Bichișciaba”. Conform informațiilor obținute de la președintele *Gheorghe Gros*, anul aceasta va fi distins cu premiul mai sus amintit, *Adrian Domocoș*, primarul orașului Beiuș. Premiile vor fi înmânate în cadrul serbării festive a Zilei Minorităților din Bichișciaba, care va avea loc pe 11 decembrie, în sala festivă a primăriei, cu începere de la ora 17.00.

Săptămâna limbii române la școala generală din Micherechi

Ediția din acest an a Săptămânii limbii române a avut un scop principal: de a-i aduce pe copii cât mai aproape de limba moștenită de la părinți și bunici. Încântați și motivați, elevii școlii generale din Micherechi au încercat să demonstreze pe parcursul întregii săptămâni importanța păstrării tradițiilor și obiceiurilor.

Cântecele și dansurile românești, mai aproape de sufletul copiilor

Săptămâna limbii române și-a deschis porțile în ziua de luni, 18 noiembrie. La orele prânzului a avut loc deschiderea oficială la Căminul cultural, care a început cu o scurtă scenetă, cu titlul „Noul director al școlii”, în interpretarea elevilor din clasa a 7-a. (În varianta ei originală este interpretată de un singur actor român, *Horățiu Mălăele*). După scenetă, a continuat programul cu un spectacol karaoke în cadrul căruia elevii au interpretat melodii din repertoriul muzicii ușoare și de petrecere românești. Concursul a fost gândit în scopul de a-i aduce pe copii cât mai aproape de cântecele și dansurile românești. În opinia mai multor pro-

fesori, elevii s-au descurcat foarte bine. În finalul concursului karaoke, până ce juriul a decis cine vor fi câștigătorii, toți elevii au fost antrenați în cântarea unor melodii românești cunoscute.

A doua zi a Săptămânii limbii române a continuat cu un concurs de citire expresivă, astfel că elevii care s-au înscris la acest concurs s-au aflat la bibliotecă.

Concursul s-a încheiat cu următorul clasament:

Clasele 1-4:

Locul I: *Petru Iova*

Locul II: *Ioan Poiendan*

Locul III: *Balint Ruja*

Clasele 5-6:

Locul I: *Leticia Denuța*

Locul II: *Boglarca Cozma*

Locul III: *Bianca Croitor*

Mențiune: *David Iurasoc* și *Daniel Gherasim*

Ziua porților deschise la Liceul „N. Bălcescu”

În ziua de joi, 21 noiembrie, la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Jula a avut loc Ziua porților deschise. Au fost așteptați atât elevii de clasa a VIII-a, cât și părinții lor curioși și interesați de această instituție. Oaspeții au fost întâmpinați chiar de conducătorul instituției, de doamna prof. *Maria Gurzău Czeglédi*, directorul liceului și școlii generale julane, iar programul întâlnirii a început cu o amplă prezentare a in-

stituției, un tur al liceului și căminului de elevi. Profesoara care i-a condus prin instituție a răspuns la orice întrebare sau curiozitate a elevilor, iar pe lângă informațiile oferite, în fiecare sală de clasă unde au intrat li s-a explicat elevilor cum decurg orele de studiu. La întâlnire au fost prezenți peste cinzeci de elevi de clasa a opta, de la școli din Micherechi, Chițighaz, Bătania, dar și elevi din școli din Jula. A.B.

Deschiderea festivă a Săptămânii limbii române, la Casa de cultură

Clasele 7-8:

Locul I: *Lavinia Bogdan*

Locul II: *Lois Ruja*

Locul III: *Aliz Mihut*

Mențiune: *Beatrix Boca* și *Dora Puha*

Demonstrații de pictură, olărit și dans popular românesc

Miercuri a fost un program mai vast, școala a avut invitați din România, un grup format din profesori și elevi de la Clubul Copiilor din localitatea Ștei. Programul a cuprins o demonstrație de pictură și olărit și un dans popular specific zonei Beiușului. Despre eveniment ne-a vorbit profesoara *Mihaela Baicu*:

„Am avut invitat pe domnul *Raul Bocșe*, care este cunoscut în țară și în afara țării pentru că participă la foarte multe târguri ale meșterilor populari din România. Cu roata olarului le-a arătat elevilor cum se ridică un vas de lut în 5-7 minute, după care le-a pictat, dar le-a arătat și cum este luat jos de pe roata olarului și cum ara-

tă forma lui finală. Apoi, unul dintre ucenicii profesorului i-a ajutat pe copii să facă cu mânuțele lor mici obiecte din lut. Ajutați de acești elevi, și copiii școlii noastre au încercat să aibă propriile lor creații din

satori de la clubul elevilor. Spre finele programului s-a întins o horă mare în aula școlii, chiar și elevii și profesorii au încercat să prindă pașii. În ziua de miercuri și vineri, profesoara *Baicu* a îmbrăcat cos-

Concurs karaoke

lut”, ne-a destăinuit profesoara *Baicu*. Tot în ziua de miercuri, împreună cu *Raul Bocșe* a fost prezent și directorul clubului din Ștei, *Marius Boc*, profesor de pictură, însoțit de un elev, care a desenat ceea ce copiii au realizat din lut. După aceste demonstrații a avut loc un joc tradițional din zona Beiușului în interpretarea unei perechi de dan-

tum popular românesc, demonstrând apartenența la neamul românesc: „Am considerat potrivit ca în ziua de miercuri, când au venit dansatorii, fiind îmbrăcați în costume ca și acesta, să mă îmbrac și eu așa. Am vrut să arăt în primul rând tinerei generații că nu este nici o rușine a purta costume tradiționale, în a-ți pune baticul pe cap, în a purta accesorii care țin de aceste costume, cum sunt colierele de mărgele sau brățările. Vreau să scot în evidență faptul că este foarte important să nu pierdem din vedere aceste lucruri pentru că ne identifi- fică ca și popor”.

Joi după-masă, la Căminul cultural s-a desfășurat mult-așteptatul concurs M-Factor.

Concurs de citire expresivă

Săptămâna limbii române la școala generală din Micherechi

(Urmare din pag. a 6-a)

Acesta a constatat în prezentarea unui dans modern pe muzică românească de către clasele 5-8, după care competiția a continuat cu prezentarea unei strigături a celor cinci grupe din: Dózsa-telep, Ujtelep, Ulița ce' mare, Sămoaca și Telecele, iar apoi au urmat diferite concursuri pe regiuni. La acest concurs, grupa elevilor Telecele s-au clasat pe primul loc. La sfârșitul concursului, fiecare elev a primit din partea Autogovernării Românești locale o felie de tort, iar școala le-a oferit cadouri și dulciuri.

Concursul „Gh. Martin” la a cincea ediție

În urmă cu cinci ani, la inițiativa profesorilor Gheorghe Netea și Zoltán Ruja, școala a înființat un concurs național care poartă numele fostului profesor și inspector Gheorghe Martin. La competiția din vinerea trecută, 22 noiembrie, au fost invitate toate școlile românești din țară și școlile unde limba română se predă ca obiect de studiu. Inițiatorul Gheorghe Netea nu a putut fi prezent la deschiderea concursului de ortografie, dar directoarea Ana Sárközi a transmis mesajul profesorului: „Avem încă o posibilitate, o ocazie pentru copiii noștri și cadrele didactice de la diferite școli românești să se întâlnească, să facă schimb de experiență și să-și adâncească cunoștințele de limba maternă în domeniul comunicării și a scrisului corect... Și anul acesta, pe cer o stea strălucește mai intens în zilele acestea. Ne ocrotește, ne sprijină și ne luminează drumul pe care mergem, care e plin de

greutăți, dar merită să luptăm pentru limba și identitatea noastră”, s-a aflat în mesajul fostului profesor al școlii generale din Micherechi, Gheorghe Netea.

Eleva Lavinia Bogdan a făcut o scurtă prezentare a vieții profesorului Gheorghe Martin, după care directoarea adjunctă Ana Netea Benye a informat profesorii și elevii despre desfășurarea concursului. Testele au fost întocmite de profesoara Mihaela Bucin, șefa Catedrei de Limba și Literatură Română. După concurs, câțiva elevi de clasă a șaptea au prezentat sceneta „Five o'clock” de Ion Luca Caragiale, ei fiind pregătiți de profesoara Mihaela Baicu, după care a urmat un dans popular, în coregrafia lui Nándor Cozma. Programul s-a încheiat cu anunțarea rezultatelor. La concursul din anul acesta au participat 29 de elevi de la școlile din Aletea, Chitighaz, Julia, Băntania și Micherechi. A fost premiat și cel mai mic participant al concursului, elevul școlii din Micherechi: Benjamin Somogyi.

Clasele 3-4:

Locul I: Petru Iova

Locul II: Ștefania Scopeti

Locul III: Alexandra Francescu Lopăzan

Premiul special din partea Consulatului General al României la Seghedin i-a fost oferit elevului David Puha.

Clasele 5-6:

Locul I: Daniel Gherasim

Locul II: Clara Fabiana Ristin și Robert Rus

Locul III: Lilian Daniel

Premiul special din partea Consulatului General al României la Seghedin l-a primit elevul David Iurasoc, iar din partea Catedrei de Limba Română și a Autoconducerii Românilor din

Concurs național de ortografie

Seghedin a fost premiată Ana Scopeti.

Clasele 7-8:

Locul I: Sorana Hajnal Iorana Putin

Locul II: Andreea Olteanu

Locul III: Lidia Miron

Premiul special al Consulatului General al României la Seghedin i-a fost înmănat elevei Estera Ardelean, iar premiul Catedrei de Limba Română l-a primit eleva Vanesa Iurasoc. Autogovernarea Românească din Micherechi a acordat premii speciale următorilor concurenți din Micherechi: Ioan Poiendan, Debora Puha și Lois Ruja. Premiul special din partea văduvei regretatului profesor Gheorghe Martin l-a primit elevul micherechian Daniel Gherasim.

„Pentru zece minute care au fost prezentate în fața publicului, s-a muncit săptămâni întregi”, ne-a mărturisit profesoara Baicu care i-a ajutat pe copiii clasei a șaptea, care au interpretat sceneta „Five o'clock”. „Atunci când m-am gândit la programul acestei săptămâni am avut

ideea de a pregăti o scenetă. Luând mai multe aspecte în considerare și vizionând la televizor, am ajuns la concluzia că această scenetă ar fi cea mai potrivită. Cu ajutorul tablei interactive, împreună cu elevii am vizionat sceneta interpretată de actori celebri români. Elevilor le-a plăcut foarte mult, s-au amuzat și s-au ambiționat că și ei vor putea face așa ceva. Faptul că ei și-au dorit foarte mult a făcut ca lucrul acesta să fie destul de ușor”, ne-a spus profesoara Baicu.

Realizări încoronate de succes

Directoarea școlii generale din Micherechi, Ana Sárközi, consideră că strădaniile comune ale profesorilor și elevilor din ultimele săptămâni au garan-

Doamna învățătoare Maria Martin și Daniel Gherasim

tat un program de succes: „Cred că a fost un program foarte reușit, aproape în fiecare zi pentru toți cei 126 de elevi ai școlii am avut organizate diferite programe. Pregătirile au început cu două-trei săptămâni mai devreme, copiii au învățat piesele, dansurile, poeziile, poveștile. Consider că Săptămâna limbii și-a atins scopul. Este important să menționez că elevii au conversat în limba română între ei nu numai în cadrul concursurilor ci și în pauză, în timp de joacă. Realizările, pe care le-am avut încununându-munca, eforturile pe care le-am depus în câteva săptămâni”, ne-a declarat directoarea școlii. Pentru realizarea Săptămânii limbii române, școala generală din Micherechi a dispus de fonduri din proiecte TÁMOP, a mai primit sprijin de la Autogovernarea Românească a județului Bichiș, de la Autogovernarea Românească din Micherechi și de la Primăria locală.

Ana Cioca

Demonstrații de olărit și pictură

Sceneta interpretată de elevii clasei a 7-a

Simpozionul național „Cartea, poartă de acces la cunoaștere”

În calitate de profesor de limba română la Grădinița din Micherechi, am participat în data de 15 noiembrie la Simpozionul Național „Cartea, poartă de acces la cunoaștere”, desfășurat la Biblioteca Județeană „Gh. Șincai” din Oradea, județul Bihor, România. Printre invitații de onoare s-a aflat și Excelența Sa, Domnul Victor Micula, Ambasador al României în Ungaria, care a venit să mă sprijine în prezentarea lucrării și să ofere informații despre satul Micherechi și locuitorii lui.

Lucrarea prezentată în fața auditoriului s-a numit „Aspecte ale diversității culturale în activitatea cu copiii din grădiniță”, concepută împreună cu prof. Ligia Benea de la Grădinița cu

program prelungit „Toldi”, din Salonta, România.

Ca o sinteză a acestor lucrări este faptul că, asupra tinerelor generații trebuie acționat încă de foarte devreme, de la vârsta de trei-patru ani, pentru a le face să înțeleagă că există limbi diferite, și prin acestea însuși ideea de diversitate. Și pentru că semiologia se ocupă de toate sistemele culturale (și nu numai de limbi), ea ar putea să contribuie la a-i învăța pe copii că există și alte moduri de a se îmbrăca, de a se hrăni, pe scurt, comportamente rituale diferite, în diferite societăți. Acesta ar fi o abordare potrivită pentru a-i învăța să fie toleranți și înțelecători.

Prof. Simina Gherțan

Tradiții vechi readuse în memoria comunității de azi

Institutul de Muzicologie care funcționează pe lângă Academia Maghiară de Științe a organizat în zilele de 14-15 noiembrie o conferință pe tema „Cultura tradițională a naționalităților din Ungaria”. Inițiativa a aparținut doamnei Erdélyi Zsuzsanna, conducătoarea secției de Etnografie și Artă Populară a Academiei Maghiare de Artă. În deschiderea conferinței, Richter Pál, directorul institutului gazdă, a arătat că lucrările susținute în cadrul conferinței prezintă muzica folclorică a naționalităților din Ungaria, iar aceste cercetări aduc nuanțe și dimensiuni noi cercetărilor din domeniul isto-

legeri cu conotație românească: „Muzica populară a românilor din Ungaria, de la Micherechi” de Sebő Ferenc și „Colindele românești în Ungaria de astăzi”, prelegere susținută de cercetătoarea Emilia Martin.

Cercetătoarea a arătat că obiceiul colindelor este foarte viu în zilele noastre, în România, pe tot cuprinsul țării. În comunitățile românești din Ungaria, obiceiul colindelor în anii '70-'80 mai era un obicei viu, considerat specific românesc. Astăzi mai apar reminiscențe din texte ale colindelor chiar și în acele localități în care nu se mai vorbește românește, acest fapt dovedind că era una

colinda copiii în grupuri, feciorii sau femeile tinere. Colinda era un obicei ritualic, prevestitor de bine, apreciat nu numai de români, dar și de maghiari. Emilia Martin a precizat că în urmă cu 5-6 ani a mai înregistrat colinde în satele românești din Ungaria. S-au mai păstrat până în zilele noastre colindele cu texte bisericești, care se cântă în preajma Crăciunului în biserici.

Deși în forma sa veche, obiceiul colindatului s-a pierdut, ca și alte tradiții care și-au pierdut funcția originală, astăzi se cunoaște o readucere în memoria comunității prin efortul bisericii care în preajma sărbătorilor de iarnă organizează atât concerte de colinde cât și grupuri de colindători, care colindă familiile de români în Ajunul Nașterii Domnului.

În cadrul conferinței au fost audiate înregistrări din arhiva institutului cu maestrul artei populare Teodor Covaci, cântând colinde în anii '70, și jocuri din Micherechi, precum *bătuta*, *mânântălu*, *ardelenescu*, *câmpinescu*, *duba*.

Emilia Martin a precizat că printr-un proiect susținut de Institutul de Muzicologie s-a reușit în ultimii ani digitalizarea a 300 de înregistrări vechi cu folclor autentic românesc.

Gabriela Enea Elekes

riei culturii și etnografiei din Ungaria.

În cadrul conferinței au fost prezentate două pre-

din cele mai importante tradiții ale comunității. Termenul folosit în Ungaria era de *corindă*. Mergeau cu

Weber Henrik: Porturi populare din Ungaria

Simpozion științific la Jula

Limba este memoria noastră...

„Mereu ne dăm seama că trăim în plină definire politică și culturală a Europei. Asemenea, și minoritățile își caută locul și rostul lor în aceste vremuri deloc obișnuite”, a spus *dr. Maria Berényi*, președinta Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria în deschiderea simpozionului științific de la sfârșitul săptămânii trecute. Accentuând importanța acestor vremuri în viața minorității noastre, ea a spus: „Fiecare națiune, naționalitate încearcă să se mențină, să-și păstreze identitatea și limba. Pentru un minoritar, limba maternă nu este doar un instrument, ea îi determină structura lăuntrică, îl plasează într-un spațiu, este felul lui de a gândi și a simți, este casa, tradiția. Limba este memoria.”

Simpozionul anual al Institutului de Cercetări a ajuns în 2013 la cea de-a 23-a ediție. În deschiderea lucrărilor, Maria Berényi a apreciat și totodată a mulțumit pentru sprijinul considerabil primit în acest an din partea Ministerului Resurselor Umane, de la Budapesta, datorită căruia ICRU a reușit să editeze 10 noi volume și cele trei publicații anuale, Simpozion, Izvorul și Lumina. La începutul lunii octombrie, Institutul a aniversat două decenii de existență și a lansat cele 10 noi volume, acestea fiind: *Elena Csobai* – *Emilia Martin*: Vestigiile Bisericii Ortodoxe Române din Ungaria – A Magyarországi Román

Ortodox Egyház kincsei, Ed. II-a; Maria Berényi: Poveștile caselor Români în Buda și în Pesta / Tales of houses Romanians in Buda and Pest / Mesélő házak Románok Budán és Pesten. Ed. II-a; Ștefan Oroian: Ștefan Oroian – Oroján István; Ana Borbély: Limbă română și identitate românească în Ungaria; Tibor Hergýán: Confesiunea în romanul românesc interbelic; Emilia Martin: Românii din Ungaria. Studii de etnologie; Elena Csobai: Românii din Ungaria. Studii de istorie; Stella Nikula: Aspecte ale gândirii umane. Studii de psihologie tradițională; Irina Iszály Garami: Săculul de altădată; Maria Berényi: Personalități marcante în istoria și cultura românilor din Ungaria (Secolul XIX). Cu ocazia aniversării s-a lansat și pagina web (bilingvă) a Institutului, care poate fi accesată la adresa: www.romanintezet.hu.

În cadrul simpozionului

științific din zilele de 23–24 noiembrie, publicul prezent a putut asculta următoarele prelegeri: *Cornel Sigmirean* (Tîrgu-Mureș): Națiune și naționalitate în Austro-Ungaria; *Ioan Bolovan*, *Adrian Onofreiu* (Cluj): Interferențe româno-germane în zona regiunii grăniceresc născute în epoca modernă; *Iulia Mărgărit* (București): Evoluții semantice speciale în lexicul românilor din Ungaria; *Maria Marin* (București): Trăsături ale toponimiei satelor românești din Ungaria; *Vasile Dobrescu*, *Adrian Onofreiu* (Tîrgu-Mureș): Bursierii fondurilor grăniceresti de la Năsăud la Universitatea din Budapesta; *Viorel Dorel Cherciu* (Giroc): Concubinajul în Banat – Nulificarea Căsătoriei; *Iulian Boldea* (Tîrgu-Mureș): Retorica vizualității în poezia lui Vasile Alecsandri; *Tiberiu Herdean* (Budapesta): Expresia individualului în proza românească interbelică; *Ele-*

na Rodica Colta (Arad): Prezența societății românești în viața publică și culturală a vremii, reflectată în presa arădeană de la sfârșitul secolului al XIX-lea; *Alin Cristian Scridon* (Giroc): Articole biblice publicate de părintele David Voniga în Revista Preoților; *Ana Borbély* (Budapesta): Peisaj lingvistic, cultural și social din Chitighaz (2010); *Maria Dan*, *Georgeta Fodor* (Tîrgu Mureș): Între privat și public. Prilejurile de socializare ale femeilor ro-

dr. Cornel Sigmirean. „Pentru activitatea deosebită și pentru contribuția majoră” la promovarea valorilor comunității românești din Ungaria, ICRU a primit diplomă și din partea rectorului Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, *Acad. Prof. univ. dr. Ioan-Aurel Pop*.

În a doua zi a simpozionului, pe lângă mai mulți membri ai diplomației române din Ungaria a luat parte la întâlnire și secretarul de stat *Stejărel Olaru*,

mâne din fostul Imperiu Austro-Ungar; *Stella Nikula* (Jula): Tabuuri în societatea tradițională; *Elena Csobai* (Bichișciaba): Comunitatea românească din Peterd; *Emilia Martin* (Jula): Bătrâni în lumea satului; *Maria Berényi* (Budapesta): 150 de ani de la înființarea Catedrei Române din Budapesta.

Cu ocazia aniversării a 20 de ani de la înființare, Institutul de Cercetări a fost felicitat „pentru nobila și prestigioasă activitate culturală și editorială în serviciul comunității și pentru evoluția ei” din partea Universității „Petru Maior” din Tîrgu Mureș, printr-o medalie și diplomă semnată de rectorul *prof. univ. dr. Călin Enăchescu* și președintele Senatului, *prof. univ.*

de la Departamentul Politic pentru Relațiile cu Românii de Pretutindeni din cadrul MAE, care a asigurat reprezentanții ICRU de toată aprecierea și susținerea muncii pe care Institutul îl desfășoară.

Lucrările simpozionului s-au încheiat duminică cu câteva concluzii și cuvinte de apreciere, legate de cele 85 de volume ale ICRU editate în cei 20 de ani de existență, precum și de numeroasele rezultate ale cercetărilor istorice și lingvistice. „Românitatea, sub aspect cultural, are o fire absolut necunoscută”, a spus *Iulia Mărgărit* de la București, accentuând că se bucură mult de astfel de întâlniri care întotdeauna îmbogățesc cultura și știința românească. E. Șimon

10 curiozități din istoria românilor

1 Decembrie, Ziua Națională a României, aduce cu sine meditații îndelungi și dezbateri cu privire la identitatea noastră, la rolul nostru în memoria europeană. Noi considerăm că este un bun prilej de a vă ura din suflet „La mulți ani!” și de a vă prezenta câteva aspecte ale personalității noastre istorice.

Această selecție de curiozități sau poate date interesante din istoria colectivă a românilor este bazată pe una dintre cele mai frumoase și sincere scrieri, „O scurtă istorie a românilor povestită celor tineri” de Neagoe Djuvara, dar și alte câteva surse online.

1. Statuetele apartinând culturii Hamangia ce au fost descoperite în anul 1956 la Cernavodă sunt considerate a fi capodopere ale artei primitive universale. Acestea au o vechime de 5.500–6000 ani.

2. În spațiul carpato-dunărean, sursele arheologice și documentare ne relevă prezența unei ramuri indo-europene. Pe reprezentanții ei unii i-au numit daci (în special în Transilvania), alții i-au numit geți (în Muntenia, Dobrogea și până în Basarabia).

3. În secolul I î.Cr., triburile geto-dace se unesc sub un singur rege, Burebista. E prima dată când strămoșii noștri apar în istorie uniți și având un rege care îndrăznește să se lupte cu Roma. Stăpânirea lui Burebista se întindea peste multe alte triburi, de dincolo de Nistru și până în Panonia – dar el moare asasinat, în același an cu Cezar (44 î. Cr.)!

4. Columna Traiană care istorisește războiul daco-roman și înfrângerea lui Decebal (105–106 d.Hr.) este o adevărată comoară pentru istorici și etnologi. Pe această columnă, se încolăcesc de jos în sus, basoreliefuli povestind toată desfășurarea cuceririi Daciei, ca într-o „bandă desenată” în care putem nu numai urmări fazele războiului, ci și descoperi care erau portul și armele din ambele tabere, chiar și portul femeilor dace, și ce fel de vite se creșteau în țară etc.

5. Creștinismul a pătruns în Dacia și Moesia foarte timpuriu, probabil chiar înainte de retragerea legiunilor și administrației romane, iar cel mai puternic argument în acest sens

este faptul că acele cuvinte care descriu creștinismul sunt de origine latină: Dumnezeu, cruce, creștin, credință, biserică, rugă și rugăciune, cuminecare, a boteza, înger, păgân.

„Gânditorul” de la Hamangia

6. În trecut, românii erau denumiți valahi. Valah e un nume foarte nobil, dat de germanici tuturor romanilor, pornind de la numele unui trib celt care se numea Volcae, așezat pe unde sunt azi Elveția și Austria. Aceștia s-au romanizat, astfel încât germanii, vecinii lor, cu vremea, au numit volcae pe toți romanii, pe toți cei ce vorbeau limba latină.

7. Mulți dintre marii voievozi români au fost basarzi! De pildă Ștefan cel Mare, Petru Rareș, Neagoe Basarab, Mihai Viteazul! Era de ajuns să fie – se zicea – „os de domn”.

8. Vechiul nume al Transilvaniei era Siebenbürgen („Șapte cetăți”), nume atestat din anul 1296.

9. Versurile imnului național actual al României aparțin lui Andrei Mureșanu (1816–1863), poet romantic, jurnalist, traducător, un adevărat tri-

bun al epocii Revoluției de la 1848.

10. Poetul Vasile Alecsandri a scris „Imnul regal”, care a devenit, în perioada regalității, imnul de stat al României, fiind intonat pentru prima dată în 1884. Acest imn s-a intonat în România până în 1947.

(sursa: www.garbo.ro)

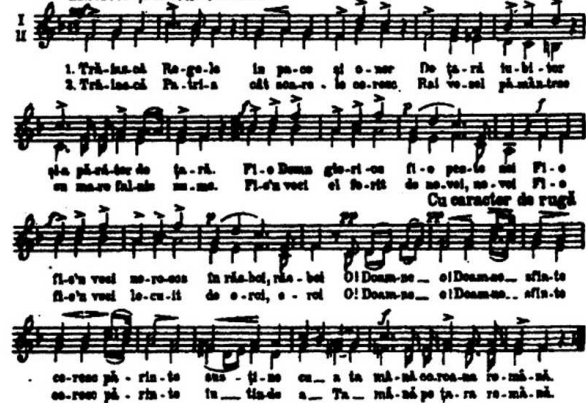
IMNUL REGAL

Muzica: Ed. Hübsch

Versuri: Vasile Alecsandri

2 voci egale

Măreștii și f. bine măreștii.

Cartea săptămânii

Grigore Leșe: Acum știu cine sunt

Muzicianul Grigore Leșe și-a lansat sâmbăta trecută, la Târgul Internațional de Carte Gaudeamus, volumul „Acum știu cine sunt”, o carte de „însemnări și aduceri aminte”.

„De 59 de ani s-au strâns în mintea mea povești și întâmplări trăite cu inima. Niciodată nu m-am gândit că într-o zi o să ajung să le aștern pe hârtie. Când m-a adus mama pe lume, socoteala ei a fost să horesc și să împlinesc horile. Iată că a venit vremea să le interpretez, iar interpretarea se face prin cuvânt. Poveștile au fost viața mea și prin ele m-am destăinuit; au zburat dintr-un loc într-altul, unele dintre ele luând chipuri cosmice. Au fost o mângâiere pentru sufletul meu. Le-am istorisit în orice împrejurare. Nu toți oamenii mi-au înțeles intențiile, eforturile, mahnirile. Cartea aceasta dezvăluie și dă posibilitatea cititorilor să mă cunoască mai bine. M-am arătat prin aduceri-aminte și prin însemnări despre lumea văzută de mine”, spune Leșe despre cartea sa.

Grigore Leșe s-a născut pe 20 februarie 1954, la Stoiceni (Maramureș) și este un renumit interpret de muzică populară românească din zona Țării Lăpușului. Leșe a absolvit Academia de Muzică „Gh. Dima”, din Cluj-Napoca, Facultatea de Interpretare (Fagot), azi fiind doctor în Muzică și profesor asociat al Facultății de Litere, Universitatea București și al Universității de Muzică București. Repertoriul lui este constituit din melodii vechi, provenind din folclorul autentic al zonei și marcând evenimente importante din viața omului. Grigore Leșe cântă și la diverse instrumente muzicale.

*

Când m-o făcut mama era omătu' până-n brâu și crâșcau gardurile de frig, era în Făurarul anului '54, seara, pe la șapte ceasuri.

Mi-a povestit că atunci când m-o spălat prima dată mi-o pus în apa aceea un bănuț de argint, cu gândul să am glas atunci când oi crește. Asta a fost dorința ei de când am venit pe lume. Iar mama, când o văzut că pot hori, o fost fericită.

Până la trei ani, am tot gângurit pe lângă ea. Într-o zi, mama o zis către tata, mă, Ion, doară Grigore știe cânta. Când am auzit că mama zice că știu cânta am ieșit în grădină și m-au auzit vecinii horind. O vecină a strigat-o pe mama și a-ntrăbat-o, Grigore o horit asară? Grigore, dară. Vai, da' mândru horește! Când am auzit că vecinii zic că știu hori, am ieșit în sat. Și-am horit în sat. Când mergea mama la biserică, au oprit-o oamenii, tu, Năstăsie, vreau să te întreb oarece, al tău îi copchilu? Al meu. Horește fain! Ei, când am auzit că zic oamenii din satul meu că știu hori, m-am dus pe sate. Și-am horit pe toate satele și toți oamenii au zis că știu hori. Se rumpeau ușile la căminele culturale...

Când am văzut asta, m-am dus să cânt la oraș, apoi în Capitală, și toți oamenii au zis că știu hori. Apoi am plecat prin țările vecine, până unde m-au lăsat, și vecinii au zis și ei că știu cânta. Când am ajuns să fiu liber, m-am dus să horesc prin toată lumea. Da, dar pentru asta mi-au trebuit 55 de ani...

(Fragment din volumul „Acum știu cine sunt”, de Grigore Leșe. Copyright Editura Humanitas)

TV

Aniversarea Zilei Naționale a României (live)

Duminică, 1 decembrie, ora 12.00, TVR1
Te Deum, transmisiune directă de la Alba Iulia. Cu prilejul sărbătoririi Zilei Naționale a României și a împlinirii a 95 de la desăvârșirea unității de stat a României, la Catedrala Arhiepiscopală de la Alba Iulia va fi oficiată Slujba Te Deumului de către ÎPS Părinte Laurențiu, Mitropolitul Ardealului, de către ÎPS Părinte Andrei, Mitropolitul Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului și de către ÎPS Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba Iuliei. La eveniment vor fi prezenți credincioși și reprezentanți ai autorităților centrale și locale.

Filantropica

Duminică, 1 decembrie, ora 12.00, PRO TV
În Bucureștiul secolului XXI, a ieși în oraș sâmbătă seara la brațul unei femei frumoase e o investiție financiară riscantă. Ovidiu (Mircea Diaconu), modest profesor de liceu, nu și-ar putea-o permite. Și totuși trebuie, pentru că s-a îndrăgostit până peste cap de Diana (Viorica Voda), o mică sirenă de 20 de ani cu veleități de manechin. În căutarea unei surse de venit ceva mai consistente decât o biată leață de profesor, Ovidiu plonjează într-o lume fabuloasă, mafia cerșetorilor. Unul din capii acesteia îl ia sub aripa sa. Pepe (Gheorghe Dinic) este jumătate artist, jumătate om de afaceri, oficial al cerșetorimii bucureștene, omul inventează biografii, replici și atitudini în funcție de personalitatea milogului său de clientela-țintă.

Cel mai iubit dintre pământeni

Duminică, 1 decembrie, ora 21.30, Neptun TV

Petrini, filozof de profesie, e ridicat de Securitate, din pașnicul său cămin, și supus anchetei, din cauza unei scrisori interceptate pe care unul dintre foștii săi colegi de facultate o încheia cu un banc stupid, schimbat frecvent între ei: „Aștept ordonanță”. Experiența de deținut în universul concentraționar și apoi între zidurile la fel de închise, ale „libertății” îi largesc eroului orizontul filozofic.

EXPOZIȚIE

„Lumina cunoștinței” Expoziție închinată Nașterii Mântuitorului

Sâmbătă, 30 noiembrie 2013, ora 18.00 – Vineri, 10 ianuarie 2014
Oradea Shopping City, Calea Aradului, nr. 87
Societatea Culturală Zenit Nadir – prin Ionuț Ovidiu și Sergiu Savin – organizează expoziția „Lumina cunoștinței închinată Nașterii Mântuitorului”, la Galeria de Artă din Oradea Shopping City, Calea Aradului 87. Expoziția va rămâne deschisă întreaga lună decembrie și va alătura creații tradiționale și moderne. Vernisajul va avea loc sâmbătă, 30 noiembrie, ora 18.

CONCERTE

Tudor Gheorghe: Degeaba?!

Marti, 10 decembrie 2013, ora 19.00
Oradea, Casa de Cultură a Sindicatelor
Maestrul Tudor Gheorghe revine la Oradea, pe data de 10 decembrie 2013, cu spectacolul „Degeaba?!”, o răzvrătire prin muzică față de peisajul politic autohton. Proiectul „Degeaba...?!” este plin de mesaje, fiind un manifest memorabil prin cuvinte care umple sălile de fiecare dată. Timp de două ore, poezia și cântecul românesc se vor contura printr-un concert de rock simfonice semnat de maestrul Tudor Gheorghe, dirijorul Marius Hristescu, peste 70 de instrumentiști, un grup coral și o trupă rock.

Crăciun Vinez la Arad și Oradea

Vineri, 13 decembrie 2013 – Arad
Sâmbătă, 14 decembrie 2013 – Oradea
Regii valsului vinez se întorc, pentru al 9-lea an consecutiv, în România! Aplaudată de la Viena la Singapore, faimoasa orchestră vineză este extrem de iubită de publicul din România. O stau măturie zecile de concerte cu casa închisă pe care austriecii le-au avut în cadrul deja tradiționalului Concert de Crăciun pe care îl susțin de 9 ani în România.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

2 DECEMBRIE, LUNI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: De dor și drag – emisiune de muzică populară realizată de Zoe Fuicu (Radio Timișoara) 17.55: Încheiere

3 DECEMBRIE, MARTI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

4 DECEMBRIE, MIERCURI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Clubul suporterilor 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

5 DECEMBRIE, JOI (Ștefan Crâsta)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda Ilyés 17.40: Revista presei 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

6 DECEMBRIE, VINERI (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Marieta Gavra: „Femei celebre” 16.30: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

7 DECEMBRIE, SÂMBĂTĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Medalion folcloric cu Daniela Băcilă de la Radio Timișoara 17.55: Încheiere

8 DECEMBRIE, DUMINICĂ (Adam Bauer)

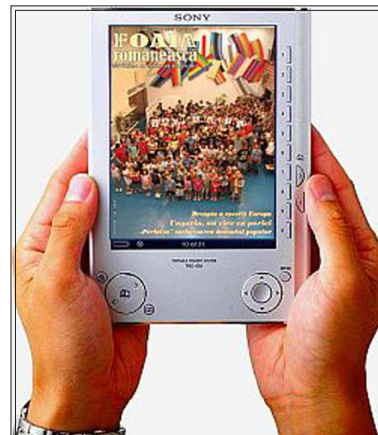
16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă 17.00: Sinteza știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicui din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

Ecranul nostru

miercuri, 4 decembrie, m1, ora 12.55
joi, 5 decembrie, Duna TV, ora 7.00

În cea mai mare parte a programului din săptămâna viitoare veți putea vedea un montaj realizat la cea de-a 23-a ediție a Simpozionului științific anual, organizat de Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria. În cadrul acestuia, cercetătorii români din Ungaria și România și-au prezentat cele mai proaspete rezultate ale cercetărilor lor, precum au fost lansate și cele mai noi publicații ale Institutului de Cercetări.

Realizator: Ștefan Crâsta

Abonați-vă la E-Foaia la prețul de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” va cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar.

„E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft
6 luni – 2000 ft
12 luni – 3500 ft

Glume

Efectul botezului la șoareci

O bisericuță avea probleme mari cu șoarecii. La un moment dat, moare preotul și vine unul nou. Brusc, șoarecii dispar. Un credincios îl întreabă pe preot unde au dispărut șoarecii.
– Păi, i-am prins, i-am botezat și i-am făcut enoriași ai acestei biserici. Acum nu-i mai vezi decât de Paște și de Crăciun!

Maria și Ion la telefon

Maria îi răspunde lui Ion la telefon:
– Mă, ți-am zis că ajung acolo în 5 minute. Nu mă mai suna din jumătate în jumătate de oră!

Echipa păcii

La poarta raiului, un mare boxer dă să intre. Sf. Petru respectuos îl îndrumă spre iad spunându-i:

– Mă, tu ai bătut toată viața pe toată lumea, ți-ai atras mândrie, orgoliu, uite nu pot să te las să intri în rai.

Tot vorbind ei, la un moment dat trece pe lângă ei o ceată de băieți veseli, îmbrăcați în culorile albastru, galben, roșu. Fără să întrebe pe nimeni, intră în rai. Minunat, boxerul spune:

– Nu se poate. Pe ăștia nici nu i-ai întrebat nimic. Uite, au intrat chiar pe lângă tine.

– Mă băiete, tu știi cine sunt ăștia?

– Nu, cine sunt?

– Asta e echipa de fotbal a României! ăștia nu au bătut niciodată pe nimeni...

Bust și părțicele din moaștele Sf. Ierarh Andrei Șaguna, în Ungaria

(Urmare din pag. a 5-a)

MAE de la București a susținut realizarea acestui proiect prin Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni de la București și care a fost reprezentat la Apateu de secretarul de stat *Stejărel Olaru*. Despre calitățile și virtuțile lui Andrei Șaguna a fost prezentată la simpozion și o lucrare întocmită de către *dr. Maria Berényi*, directorul Institutului de Cercetări al Românilor din Ungaria. Această lucrare, în lipsa autoarei, a fost prezentată de *pr. Marius Maghiaru* din Budapesta.

Mitropolitul Andrei Șaguna (1808–1873), unul dintre cei mai mari apărători ai Ortodoxiei, ai identității naționale și unității românilor, s-a născut în Ungaria, la Mișcolț. Această țară, după cum a spus la simpozion PS Sofronie, „are o datorie față de el, iar moaștele lui, aduse aici,

ne obligă pe toți să trudem împreună pentru respectul și demnitatea pentru care Andrei Șaguna a luptat mult”. PS Sofronie a sugerat în discursul său și câteva noi idei în vederea păstrării memoriei mitropolitului Șaguna. „Ar fi bine să avem aici și o stradă, care să se numească Andrei Șaguna. Așa cum noi în țară oferim atunci când ni se cere, credem că și aici, pe baza reciprocității, a eleganței și, de ce nu, a voinței de reconciliere istorică între cele două popoare și țări, să se îplinească ceea ce mica, dar importanta, curajoasa, rezistentă comunitate a românilor ortodocși din Ungaria cer, doresc, solicită. Românii din Ungaria au rezistat presiunilor în cursul istoriei și sunt ceea ce sunt astăzi, pentru că părinții lor, buncii lor, moșii și strămoșii lor s-au încăpățânat să rămână aici români. Nu avem dreptul să îngropăm

acel vis de a pune la Jula, în fața Catedralei noastre, statuia lui Andrei Șaguna. Bustul de la Apateu e foarte frumos și elegant, dar să nu renunțăm la statuie! Andrei Șaguna merită mult mai mult decât un simplu bust în curtea unei biserici de la țară, sper că doar acum începe lucrarea cea adevărată.” PS Sofronie a mai propus și alte lucrări tematice, la care s-a angajat să ajute.

În încheierea simpozionului, PS Siluan a înmănat plachete de onoare cu chipul Sfântului Ierarh Andrei Șaguna mai multor persoane care au susținut realizarea evenimentului de la Apateu, iar Corul preoților din Carei a susținut un concert de colinde.

A.B.

